

Міністерство культури та інформаційної політики України

*Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти*

«СХВАЛЕНО»

Науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру
змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 8
від «29» грудня 2022 р.

**Типова навчальна програма з навчальної дисципліни
«РИТМІКА І ТАНЕЦЬ»
середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти
з театрального мистецтва початкового професійного спрямування,
клас драматичного театру, клас музичного театру (мюзиклу)**

**Київ
2022**

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «РИТМІКА І ТАНЕЦЬ» середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з театрального мистецтва початкового професійного спрямування, клас драматичного театру, клас музичного театру (мюзиклу). Київ, 2022. 21 с.

Укладачі: **Мартінова О. С.**, викладач хореографічних дисциплін театрального відділення Школи сучасних театральних сценічних напрямів (м. Харків), спеціаліст вищої категорії, *координатор групи*;
Лисенко Г. В., викладач танцю кафедри сценічного мистецтва театрального напрямку Муніципального закладу вищої освіти «Київська академія мистецтв», спеціаліст першої категорії, старший викладач;
Нікітіна О. М., голова циклової комісії хореографічних дисциплін Миколаївського фахового коледжу культури і мистецтв, спеціаліст вищої категорії, член Національної хореографічної спілки України.

Рецензенти: **Бондур С. О.**, старший викладач кафедри хореографії та пластичного виховання Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, репетитор з балету Національної опери України ім. Т. Г. Шевченка, художній керівник Київського державного фахового хореографічного коледжу, народний артист України;
Трускалова С. М., заступник директора з навчально-виховної роботи Київського державного фахового хореографічного коледжу, викладач фахових дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «**Ритміка і танець**» (далі – типова навчальна програма) розроблена з урахуванням вимог до обсягу та результатів навчання, передбачених Типовою освітньою програмою середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з театрального мистецтва початкового професійного спрямування, клас драматичного театру, клас музичного театру (мюзиклу) (наказ Міністерства культури України від 23.07.2019 № 562), містить загальний нормативний зміст, обсяг та нормативні результати навчання з основ ритміки, пластики та хореографії в театральному мистецтві, а також окреслює рекомендовані підходи до планування й організації освітнього процесу.

Типова навчальна програма може бути основою для розроблення викладачем робочої навчальної програми з навчальної дисципліни «**Ритміка і танець**». У робочій навчальній програмі викладач деталізує, конкретизує та адаптує нормативний зміст дисципліни, передбачений типовою навчальною програмою, відповідно до місцевих умов і потреб учня / учениці, визначає організаційні форми проведення та види навчальних занять, комплекс художньо-педагогічних технологій та методів викладання, необхідне методичне забезпечення, форми та засоби контролю якості знань учнів з урахуванням індивідуального підходу. Також викладач може реалізувати власний алгоритм викладання через перерозподіл нормативного змісту навчання та зміни послідовності викладення навчального матеріалу дисципліни за модулями, уточнення додаткових обсягів навчального матеріалу та результатів навчання понад визначених типовою навчальною програмою.

Мета вивчення дисципліни орієнтована на набуття основних ритмічних та хореографічних навичок для виконання танцювальних сцен у виставах; мотивацію навчання на поглибленому підрівні початкової мистецької освіти та подальшого здобуття мистецької освіти професійного спрямування в закладах фахової передвищої освіти за спеціальністю «Сценічне мистецтво».

Освітній процес з навчальної дисципліни «**Ритміка і танець**» здійснюється у формі навчальних занять, заходів поточного та підсумкового контролю. Навчання проводиться за модулями. Кожен модуль передбачає формування певної частини компетентностей, що стають основою для подальшого навчання та досягнення нормативних навчальних результатів після завершення опанування типової навчальної програми. Основною формою організації занять є *груповий урок*. Рекомендовані методи навчання: словесні: (пояснення, аналіз, бесіда, розповідь); наочні (демонстрація вправ, окремих елементів та всього танцю, перегляд відеоматеріалів з виступами професійних виконавців сценічного мистецтва, відвідування концертів, вистав); практичні (музично-ритмічні / ритмічні вправи, етюди, *exercice*).

Навчальна дисципліна «**Ритміка і танець**» спрямована на ознайомлення з основами хореографічного мистецтва, його жанрами, видами та стилями; формування та розвиток почуття ритму та координації рухів; виховання пластичної культури тіла; набуття навичок виконання основних видів танцю для подальшого використання на сцені.

Опанування нормативного змісту навчання за типовою навчальною програмою розраховано на мінімальну нормативну кількість навчальних тижнів – 35 тижнів на рік (без урахування канікулярних періодів) та на мінімальний нормативний обсяг часу на опанування програми, що становить для 1 – 5 років навчання 35 год. на рік (*1 год. на тиждень*).

З метою реалізації індивідуального підходу до кожного / кожної учня / учениці та відповідно до принципів модульної системи навчання в робочій навчальній програмі **загальну кількість навчальних годин** рекомендовано розподіляти на розсуд викладача, зокрема, на: поглиблення та вдосконалення набутих навичок та вмінь учнів або збільшення часу на вивчення окремих модулів у зв'язку з індивідуальною потребою учня / учениці; повторення / закріплення вивченого матеріалу; репетиції та підготовку до контрольних заходів та/або публічних виступів; планування та проведення інших форм роботи (відвідування культурно-мистецьких заходів, пов'язаних зі змістом мистецької освіти тощо); відпрацювання нормативного змісту навчання через непередбачувані обставини (карантин, хвороба учня / учениці тощо).

Навчальний репертуар з навчальної дисципліни «**Ритміка і танець**» формується викладачем самостійно з урахуванням індивідуальних здібностей та розвитку учнів. Для заохочення учнів до роботи і розширення можливостей під час постановки танцювальних етюдів рекомендується використання стилістичного музичного матеріалу.

Поточний контроль здійснюється: під час навчальних занять (поурочний контроль); за підсумками кожного модуля (модульний контроль). Поточний контроль може здійснюватися у формі контрольних уроків, переглядів, заліків тощо. Конкретні форми поточного (поурочного, модульного) контролю визначаються викладачем відповідно до робочої навчальної програми.

Підсумковий річний контроль здійснюється після завершення кожного року навчання у формі річного комплексного контрольного заходу, що включає перевірку результатів навчання за всіма компонентами, передбаченими типовою освітньою програмою. Рекомендовані форми контрольного заходу: контрольний урок, відкритий урок, практичний показ (вистава), концертна діяльність або інші форми та їхні поєднання (на вибір викладача) тощо.

Наприкінці п'ятого (випускного) року навчання проводиться **підсумковий контроль за результатами опанування типової навчальної програми** у формі творчого завдання (практичного / публічного показу).

Визначення рівнів досягнення учнями результатів навчання середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти передбачає оцінювання через виставлення балів (оцінок) у цифровому (числовому) виразі за поділом на 4 рівні: початковий (1 – 3 бали), середній (4 – 6 балів), достатній (7 – 9 балів), високий (10 – 12 балів). Метою оцінювання є визначення рівня навчальних досягнень учня / учениці в оволодінні змістом, визначеним цією типовою навчальною програмою на кожному з етапів навчання (*додаток*).

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Перший рік навчання. Завдання: виховання правильної постави (постановки корпусу); розвиток танцювальної координації; формування вміння рухатись у темпі та характері музики, навичок орієнтації в просторі; вивчення рухів танцю «Полька».

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 1. Основи хореографії	<p>Техніка безпеки та правила поведінки у танцювальній залі. Форма одягу, зачіска для занять.</p> <p>Хореографія як вид мистецтва. Основні види хореографії: класична, народна, історико-побутова, бальна, сучасна.</p> <p>Анатомічна будова тіла: м'язи, суглоби, маківка, спина, лопатки, стегно, стопа. Анатомічно-фізіологічні основи діяльності виконавця.</p> <p>Положення рук на талії з фіксацією долонями та кулаками.</p> <p>Базові хореографічні терміни: позиція, баланс, постава, <i>aplo mb</i>, лінія танцю, точки танцювальної зали.</p> <p>Позиції ніг: VI, I вільна.</p> <p>Вітання (уклін дівчини та хлопця).</p> <p>Обертання в танці. Тримання точки під час обертання на місці.</p>	2	<p>Дотримується техніки безпеки та правил поведінки в танцювальній залі.</p> <p>Знає та розрізняє основні види хореографії.</p> <p>Називає складові будови тіла, пояснює їхнє значення під час занять ритмікою та хореографією.</p> <p>Демонструє положення рук на талії за основними правилами.</p> <p>Знає та пояснює базові хореографічні терміни; визначає точки танцювальної зали.</p> <p>Демонструє VI та I вільну позицію ніг.</p> <p>Виконує уклін відповідно до правил його виконання.</p> <p>Виконує оберти на місці (90°, 180°), тримаючи точку.</p>
Модуль 2. Основи музично-ритмічного виховання	Музично-ритмічні поняття: вступ, такт, сильна і слабка долі, темп, ритм, музичний рахунок, характер музики, динамічні відтінки та вправи на їх засвоєння.	10	<p>Знає та пояснює основні музично-ритмічні поняття.</p> <p>Визначає темп, ритм, характер та динамічні відтінки музики та узгоджує свої рухи</p>

	<p>Музичні жанри: марш, полька, вальс тощо;</p> <p>Елементарні танцювальні кроки: на півпальцях, на п'ятах, крок з пружинкою, перемінний крок. Види маршу: з витягнутої ноги, з високим підійманням колін та бігом. Види бігу: легкий біг, біг із підняттям ніг назад.</p> <p>Танцювальні малюнки: лінія, коло, півколо, колона, діагональ, у шаховому порядку. Дотримання інтервалів у танцювальних малюнках.</p> <p>Стрибки: на місці за точками танцювальної зали, з просуванням по VI позиції (I прямій), трамплінні та із підібраними ногами.</p> <p>Танцювальна імпровізація.</p>		<p>з музикою. Відрізняє сильну і слабку долю в такті. Вміє самостійно визначити вступ танцю та почати рух.</p> <p>Розрізняє музичні жанри серед запропонованих викладачем прикладів.</p> <p>Розрізняє види елементарних танцювальних кроків, маршу та бігу. Ритмічно рухається та виконує елементарні танцювальні кроки, марші та біг.</p> <p>Знає і демонструє прості танцювальні малюнки. За командою викладача вміє швидко вишукуватись у лінію, колону, коло, дотримуючись інтервалів.</p> <p>Знає техніку виконання стрибків та виконує стрибки по VI позиції (I прямій) на місці та з просуванням залюю.</p> <p>Виконує прості рухи, відображаючи характер і темп музики без попередньої підготовки відповідно до творчого завдання.</p>
<p>Модуль 3. Партерна гімнастика</p>	<p>Елементи партерної гімнастики (сидячи та лежачи) як підготовка до <i>exercice</i> класичного танцю для:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розвитку гомілковостопного суглобу; – покращення виворотності; 	8	<p>Знає правила виконання та самостійно виконує елементи партерної гімнастики в положенні сидячи та лежачи як підготовка до <i>exercice</i> класичного танцю.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - розвитку гнучкості; - укріплення м'язів живота та спини; - розвитку танцювального кроку. 		
Модуль 4. Танець «Полька»	<p>Основні танцювальні рухи «Польки»:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підскоки (на місці, з просуванням та в повороті); - <i>pas</i> «Польки»; - галоп (з просуванням та в повороті). - плескання в долоні, притупи. <p>Перебудови за танцювальним малюнком: з кола в діагональ, лінію та колони; з двох ліній в одну; з діагоналі на півколо тощо.</p> <p>Робота у парі та ансамблі на матеріалі вивчених рухів танцю «Полька».</p>	15	<p>Демонструє основні танцювальні рухи «Польки».</p> <p>Виконує основні рухи танцю «Полька» у різних комбінаціях.</p> <p>Уміє виконувати перебудови в різні прості танцювальні малюнки.</p> <p>Демонструє техніку виконання рухів, зміну ритмічних і танцювальних малюнків та артистизм під час виконання танцювального етюду на основі танцю «Полька» у парі та ансамблі.</p>
Всього годин у навчальному році:		35	

Під час виконання програми *підсумкового річного контролю* учень / учениця:

- демонструє правильну постановку корпусу;
- орієнтується на танцювальному майданчику;
- впевнено перебудовується з одного танцювального малюнку в інший;
- координує власні рухи з музичним супроводом;
- демонструє етюд на основі рухів танцю «Полька».

Другий рік навчання. Завдання: ознайомлення з величинами такту в музиці, тривалістю нот; формування знань та навичок з правильної постановки корпусу, положення й позиції рук і ніг біля опори та на середині зали; набуття практичних навичок із виконання елементів *exercice* класичного танцю відповідно до його ключових принципів; вивчення правил етикету на балу та рухів танцю «Па-де-грас».

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
<p>Модуль 5. <i>Тривалість нот, ритм та такт</i></p>	<p>Музичний розмір у позначенні ритмічної впорядкованості та величини такту в музиці. Види простого музичного розміру (простого такту): дводольний (2/4), тридольний (3/4), чотиридольний (4/4).</p> <p>Такт та затакт.</p> <p>Тривалості нот: ціла, половинна, четвертна та восьма.</p> <p>Прості ритмічні малюнки з перебудовами на танцювальному майданчику.</p> <p>Проста імпровізація під музику на відчуття тривалості нот.</p>	<p>7</p>	<p>Розрізняє прості музичні розміри та відтворює їх під час виконання запропонованих викладачем вправ та ігор.</p> <p>Починає рух у такт та із затакту відповідно до завдання.</p> <p>Відтворює тривалості нот під час плескання та крокування.</p> <p>Відтворює прості ритмічні малюнки за допомогою плескань, кроків, стрибків. Орієнтується на площині та вміє заповнювати простір.</p> <p>Відтворює цілі, половинні, четвертні та восьмі долі музики під час виконання простої імпровізації.</p>
<p>Модуль 6. <i>Основи класичного танцю</i></p>	<p>Термінологія класичного танцю: «золотий квадрат» (правило чотирьох точок), опорна нога, робоча нога.</p> <p>Елементи класичного танцю: <i>allongee, preparation, demi-plie, grand-plie, releve, battement tendu, battement tendu jete, demi rond jambe par terre en dehors</i> та <i>en dedans</i>.</p> <p>Ключові принципи класичного танцю: натягнутість і виворотність ніг.</p> <p>Підготовче положення рук у класичному танці. Позиції рук класичного танцю: I, II, III.</p>	<p>18</p>	<p>Знає та пояснює терміни класичного танцю та принципи виконання його елементів.</p> <p>Демонструє натягнутість і виворотність ніг під час виконання елементів класичного танцю.</p> <p>Демонструє позиції рук класичного танцю та їх підготовче положення під час виконання завдань.</p>

	<p>Позиції ніг класичного танцю: I, II, III, V.</p> <p>Постановка корпусу біля опори. Положення рук на опорі.</p> <p><i>Exercice</i> класичного танцю обличчям до опори: – <i>demi-plies</i> з I, II та V позиції; – <i>battements tendus</i> з I позиції вбік, вперед та назад; – <i>battements tendus jetes</i> з I позиції вбік, вперед та назад; – <i>passe par terre</i>; – <i>demi rond jambe par terre en dehors</i> та <i>en dedans</i>; – <i>relevés</i> з I та II позиції; – перегини корпусу назад.</p> <p>Рухи по діагоналі: <i>крок-passe</i>, <i>крок-battement</i>, підскоки в повороті, підготовка до <i>tour chaine</i>.</p> <p>Підготовче та перше <i>por de bras</i> на середині зали.</p>		<p>Демонструє позиції ніг класичного танцю.</p> <p>Демонструє правильну постановку корпусу біля опори та положення рук на опорі.</p> <p>Демонструє контроль над постановкою корпусу та утримує плечі та стегна згідно з правилом чотирьох точок (квадрат) під час виконання елементів класичного танцю обличчям до опори. Утримує вагу тіла на опорній нозі та слідкує за напрямком виведення робочої ноги на носок. Узгоджує виконання вправ з відповідним музичним темпом і ритмом.</p> <p>Виконує вправи по діагоналі. Під час обертання тримає точку.</p> <p>Виконує підготовче та перше <i>por de bras</i> на середині зали.</p>
<p>Модуль7. Танець «Па-де-грас»</p>	<p>Правила поведінки (етикету) на балу.</p> <p>Основні рухи і фігури танцю: – основний хід танцю; – положення рук та голови під час танцю в парі; – основний хід танцю в парі; – основний хід танцю в парі обличчям один до одного; – основні фігури та малюнки танцю.</p>	10	<p>Знає та пояснює правила етикету на балу.</p> <p>Тримає поставу, взаємодіє з партнером, демонструє техніку та манеру виконання рухів, зміну танцювальних малюнків під час виконання танцювального етюд на основі танцю «Па-де-грас» у парі та ансамблі.</p>
Всього годин у навчальному році:		35	

Під час виконання програми *підсумкового річного контролю* учень / учениця:

рухається в такт музики як самостійно, так й в парі, тримаючи ритмічний малюнок;

тримає поставу, демонструє правильні положення та позиції рук;

враховує ключові принципи та елементи *exercice* класичного танцю під час виконання основного ходу танцю «Па-де-грас»;

демонструє етюд на основі рухів та фігур танцю «Па-де-грас», взаємодіючи з партнером.

Третій рік навчання. Завдання: вивчення основних елементів, оволодіння технікою та манерою виконання танців Західного та Центрального регіонів України; особливостей ритмічного малюнку українського танцю; розширення *exercice* класичного танцю; розвиток відчуття ритму, танцювальної свободи та впевненості під час виконання етюду.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 8. Ритмічний малюнок у танцях Західного регіону України	<p>Загальні особливості танцю у різних регіонах України. Характер і манера виконання танців Західного регіону України.</p> <p>Положення рук, голови, корпусу. Положення рук у парах та в колі.</p> <p>Основні танцювальні рухи та особливості ритмічного малюнку танців Західного регіону України.</p> <p>Танцювальні кроки, різновиди ходу та бігу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - боковий приставний крок з пружними рухами в колінах; - боковий хід з паузою; - хід з підскоком; - гуцульський біг. <p>Танцювальні елементи Західного регіону України:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «переступчик»; - «дробіток»; - «чосанка»; - крок на каблук; - «трясунка» (низька, 	10	<p>Відрізняє музичний матеріал, характер і манеру виконання танців Західного регіону України від інших регіонів.</p> <p>Знає та демонструє положення рук, голови, корпусу, притаманних танцям Західного регіону України.</p> <p>Демонструє точність відтворення ритмічного малюнку під час виконання кроків, ходу, гуцульського бігу та елементів танців Західного регіону України.</p>

	<p>висока);</p> <ul style="list-style-type: none"> - присядки: «м'ячик», «гайдук-круч», «свердло»; - «тропіток». <p>Імпровізація на відтворення ритмічного малюнку з використанням елементів танців Західного регіону України.</p>		<p>Демонструє ритмічний малюнок під час виконання елементів танцю Західного регіону України відповідно до музичного матеріалу, заданого викладачем.</p>
<p>Модуль 9. Поглиблене вивчення <i>exercice</i> класичного танцю обличчям до опори</p>	<p>Термінологія класичного танцю: <i>pique, battement releve lent, grand battement jete, sur le cou-de-pied, temps leve saute.</i></p> <p><i>Exercice</i> класичного танцю обличчям до опори:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>grand-plies</i> з I, II та V позицій; - <i>battements tendus</i> з V позиції вперед, убік та назад; - <i>battements tendus jetes</i> з V позиції вбік, вперед та назад; - <i>battements tendus jetes pique</i>; - <i>rond de jambe par terre en dehors</i> та <i>en dedans</i>; - <i>preparation</i> до <i>rond de jambe par terre</i>; - положення ноги <i>sur le cou-de-pied</i>; - <i>battements releves lents</i> з I позиції вбік, вперед та назад на 45°; - <i>grands battements jetes</i> з I позиції вбік вперед та назад на 90°; - перегини корпусу вбік. <p>Оберти по діагоналі: <i>tour chainé.</i></p> <p>Стрибки (<i>allegro</i>): <i>temps leve saute</i> з I та II позицій.</p>	<p>11</p>	<p>Знає та пояснює терміни класичного танцю та принципи виконання його елементів.</p> <p>Знає правила виконання та виконує елементи <i>exercice</i> класичного танцю обличчям до опори. Узгоджує виконання вправ з відповідним музичним темпом і ритмом.</p> <p>Виконує <i>tour chainé</i>, тримаючи точку, рівномірно просуваючись по діагоналі.</p> <p>Виконує <i>temps leve saute</i>, демонструючи правильну постановку корпусу, I та II позицій ніг та положення рук.</p>

	Вправа для рук: II <i>port de bras</i> на середині зали.		Виконує II <i>port de bras</i> на середині зали.
Модуль 10. Основні рухи українського танцю Центрального регіону України	<p>Особливості та манера виконання танців Центрального регіону України. Положення та робота рук, голови і корпусу.</p> <p>Танцювальні кроки та різновиди бігу Центрального регіону України:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кроки: простий на півпальцях; з каблука; перемінний; - біг: зальотний; бігунець; - доріжки. <p>Танцювальні елементи Центрального регіону України:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «віршовочка» та плетінка; - тинок; - «вихилясник»; - притупи (одинарні та подвійні); - «голубці»; - присядки; - припадання. <p>Комбінування вивчених елементів Центрального регіону України.</p>	14	<p>Знає особливості виконання танців Центрального регіону України та відрізняє манеру їхнього виконання.</p> <p>Знає та демонструє положення та роботу рук, голови, корпусу, притаманних танцям Центрального регіону України.</p> <p>Демонструє лексику танців Центрального регіону України.</p> <p>Демонструє характер, манеру та техніку виконання елементів танців Центрального регіону України у різних комбінаціях самостійно, у парах та групах під час виконання танцювального етюду.</p>
Всього годин у навчальному році:		35	

Під час виконання програми *підсумкового річного контролю* учень / учениця:

знає основні танцювальні елементи Західного та Центрального регіонів України;

відтворює ритмічний малюнок відповідно до музичного матеріалу певного регіону;

демонструє роботу рук та ніг у техніці виконання танцю;

демонструє танцювальний етюд на основі лексики танців Центрального регіону України.

Четвертий рік навчання. Завдання: вивчення основних танцювальних рухів і ритмічного малюнку сучасного танцю *hip-hop*; ускладнення *exercice* класичного танцю; опанування характеру, манери виконання та основних фігур танцю «Вальс»; формування навичок роботи в парі та ансамблі під час виконання танцювальної композиції.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 11. Ритмічний малюнок у сучасному танці	<p>Стилі сучасного танцю: <i>contemporary dance, modern, jazz-funk, hip-hop, vogue</i> тощо.</p> <p>Базові елементи сучасного танцю <i>hip-hop</i> та особливості його ритмічного малюнку:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «кач» (колінами, тазом і корпусом); - зворотний «кач»; - крок з різними видами «качу»; - <i>running man</i>; - <i>kriss kross</i>; - <i>roger rabbit</i>; - <i>monastery</i>; - <i>prep</i>; - <i>shamrock</i>; - <i>the Skate</i>; - <i>flava flave</i>; - <i>Rob Base</i>; - <i>Bobby Brown</i>. <p>Імпровізаційний ритмічний батл на основі вивчених рухів танцю <i>hip-hop</i>.</p>	10	<p>Знає і розрізняє стилі сучасного танцю.</p> <p>Знає і виконує базові елементи танцю <i>hip-hop</i>. Демонструє ритмічний малюнок під час виконання вивчених елементів <i>hip-hop</i> відповідно до музичного матеріалу, заданого викладачем.</p> <p>Відтворює стиль і манеру виконання танцю <i>hip-hop</i>, демонструє запропоновані рухи, доповнюючи їх імпровізацією під час танцювального батлу.</p>
Модуль 12. Ускладнення	Термінологія класичного танцю: <i>battement fondu</i> ,	12	Знає та пояснює терміни класичного танцю та

<p><i>exercice</i> класичного танцю однією рукою за опору</p>	<p><i>battement frappe, petit battement, passé, pas balance.</i></p> <p><i>Exercice</i> класичного танцю обличчям до опори:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>battements fondus</i> з V позиції у всіх напрямках на 45°; - <i>battements frappes</i> з V позиції у всіх напрямках на 45°; - <i>petits battements sur le cou-de-pied;</i> - <i>releve</i> з V позиції; - положення <i>passee</i>. <p><i>Exercice</i> класичного танцю (тримаючись однією рукою за опору):</p> <ul style="list-style-type: none"> - напівоберти з V позиції зі зміною ніг на півпальцях; - <i>demi-plies</i> та <i>grand-plies</i> з I, II та V позицій у комбінації; - <i>battements tendus</i> з V позиції у всіх напрямках; - <i>battements tendus jetes</i> з V позиції у всіх напрямках; - <i>battements releves lents</i> з V позиції у всіх напрямках; - <i>grands battements jetes</i> з V позиції у всіх напрямках. <p>Оберти по діагоналі: <i>tour chainé</i> (зі зміною ритмічного малюнку).</p> <p>Стрибки (<i>allegro</i>):</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>-temps leve saute</i> з V позиції; - <i>-changement de pieds</i>. <p>Вправи на середині зали:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>pas balance;</i> - <i>III port de bras</i>. 	<p>принципи виконання його елементів.</p> <p>Знає та пояснює правила виконання вивчених елементів класичного танцю та демонструє <i>exercice</i> класичного танцю, тримаючись однією рукою за опору. Узгоджує виконання вправ з відповідним музичним темпом і ритмом.</p> <p>Виконує <i>tour chainé</i>, дотримуючись ритмічного малюнку і тримаючи точку.</p> <p>Виконує <i>temps leve saute</i> за всіма позиціями ніг, демонструючи еластичність <i>demi-plie</i>, пружний поштовх та м'яке завершення стрибка. Демонструє зміну ніг по V позиції, виконуючи <i>changement de pied</i>.</p> <p>Виконує <i>pas balance</i>, демонструючи правильне положення ноги <i>sur le cou-de-pied</i> та рівномірне</p>
---	---	---

			переступання. Виконує III <i>port de bras</i> на середині зали, тримаючи баланс.
Модуль 13. Вальс	Історія виникнення вальсу, характер і манера виконання танцю, його музичний розмір. Положення в парі: закрити, відкрита, променадна, контрпроменадна позиції, проти руху корпусу. Основні фігури вальсу окремо і в парі: - «маятник»; - закрити зміна з правої ноги; - закрити зміна з лівої ноги; - правий поворот; - вальсова доріжка; - розкриття в парі; - балянсе (<i>balance</i>); - шасе (<i>chasse</i>). Комбінування вивчених рухів у танцювальну композицію.	13	Знає історію виникнення вальсу, його характер, манеру виконання та музичний розмір. Демонструє позиції в парі. Виконує основні фігури танцю «Вальс» соло і в парі, відтворюючи його музично-ритмічний малюнок. Демонструє характер, манеру та техніку виконання основних фігур танцю «Вальс» у різних комбінаціях під час виконання танцювального етюду в парах та групах.
Всього годин у навчальному році:		35	

Під час виконання програми *підсумкового річного контролю* учень / учениця:

відтворює ритмічний малюнок відповідно до музичного матеріалу та стилю танцю;

демонструє правильну постановку корпусу, роботу рук та ніг у техніці виконання танцю;

тримає точку під час виконання обертів;

невимушено і динамічно просувається по майданчику під час виконання основних фігур танцю;

відчуває партнера під час виконання вальсу;

демонструє танцювальну композицію та переміщення по сценічному майданчику під час виконання групового етюду на основі вивчених фігур вальсу.

П'ятий рік навчання. Завдання: вивчення основних танцювальних рухів і ритмічного малюнку циганського танцю; повторення вивченого та вдосконалення *exercice* класичного танцю; підготовка до публічного показу.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
<p>Модуль 14. Складний ритмічний малюнок у циганському танці</p>	<p>Особливості характеру і манери виконання циганського танцю, його ритмічного малюнку.</p> <p>Основні ритмічні елементи циганського танцю:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дрібні ходи; - дрібні вистукування; - плескання в долоні; - плескання чоловічі (по стегну, по грудях, по халяві, по підлозі). <p>Основні рухи циганського танцю:</p> <ul style="list-style-type: none"> - рухи рук, кистей, плечей; переведення рук «вісімкою»; - хода: проста, на півпальцях, перемінна; - <i>flic-flac</i>; - розтяжки; - перегинання корпусу; - припадання; - оберти. <p>Робота з жіночим костюмом (рухи спідницею, платком).</p> <p>Комбінування вивчених елементів у танцювальну композицію.</p>	<p>16</p>	<p>Знає особливості характеру, манери виконання циганського танцю та його ритмічного малюнку.</p> <p>Демонструє ритмічний малюнок під час виконання вивчених елементів.</p> <p>Володіє технікою виконання чоловічих плескань (хлопці).</p> <p>Знає та демонструє положення та роботу рук, голови, корпусу та виконує основні рухи циганського танцю.</p> <p>Координує вивчені рухи з роботою костюма (дівчата).</p> <p>Демонструє характер, манеру виконання циганського танцю, його музично-ритмічний малюнок, комбінує вивчені рухи під час танцювальної композиції.</p>
<p>Модуль 15. Удосконалення <i>exercice</i> класичного танцю</p>	<p>Термінологія класичного танцю: <i>pour le pied; balancoire, pas echape</i>. Закріплення знань за весь період навчання.</p>	<p>14</p>	<p>Володіє термінологією класичного танцю (знає назви рухів французькою мовою та їхній переклад) у межах навчального матеріалу та принципи виконання його елементів.</p>

	<p>Ускладнення <i>exercice</i> класичного танцю (тримаючись однією рукою за опору) через розширення музичного матеріалу та комбінування елементів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>demi-plies</i> та <i>grand-plies</i> з I, II та V позицій у комбінації з <i>releve</i>, роботою рук та III <i>port de bras</i>; - <i>battements tendus</i> з V позиції у всіх напрямках з <i>demi-plie, passe par terre</i> та <i>pour le pied</i>; - <i>battements tendus jetes</i> з V позиції у всіх напрямках з <i>riqué</i> та <i>balancoire</i>; - <i>rond de jambe par terre en dehors et en dedans</i> на <i>demi-plie</i> у комбінації з III <i>port de bras</i> (розтяжка); - <i>battements fondus</i> з V позиції у всіх напрямках на 45° у комбінації з <i>plie</i> на опорній нозі; - <i>battements frappes</i> з V позиції у всіх напрямках на 45° у комбінації з <i>petit battement</i>; - <i>battements releves lents</i> з V позиції у всіх напрямках на 90°; - <i>grands battements jetes</i> з V позиції у всіх напрямках у комбінації з <i>battement tendu</i> та <i>balancoire</i>. <p>Стрибки (<i>allegro</i>): <i>pas echape</i>.</p>		<p>Виконує <i>exercice</i> класичного танцю, координуючи роботу рук, голови та корпусу під час комбінування елементів. Узгоджує виконання вправ з відповідним музичним темпом і ритмом.</p> <p>Виконує <i>pas echape</i>, демонструючи перехід з однієї позиції в іншу, координуючи роботу рук і голови.</p>
<p>Модуль 16. Підготовка до публічного показу</p>	<p>Повторення вивченого матеріалу з <i>exercice</i> класичного танцю:</p> <ul style="list-style-type: none"> - біля опори; - <i>allegro</i>; - оберти; - <i>port de bras</i>. 	<p>5</p>	<p>Демонструє правильну постановку корпусу, натягнутість і виворотність ніг, координує роботу рук, голови та корпусу під час виконання напівобертів з V позиції зі зміною ніг на півпальцях та комбінування елементів.</p>

	<p>Підготовка уривків вивчених танців за вибором викладача.</p> <p>Етюд в характері циганського танцю.</p>	<p>Виконує стрибки, оберти та <i>port de bras</i> за всіма правилами. Погоджує виконання всіх частин <i>exercice</i> класичного танцю зі зміною музичного темпу і ритму.</p> <p>Демонструє лексику, характер та манеру виконання відповідного танцю, координує рухи, відтворює його музично-ритмічний малюнок.</p> <p>Демонструє характер та манеру виконання циганського танцю, артистичність та емоційність. Володіє технікою виконання рухів. Відтворює музично-ритмічний малюнок під час виконання складних технічних елементів. Відчуває партнера / партнерів та вільно рухається на сценічному майданчику.</p>
Всього годин у навчальному році:		35

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень / учениця:

демонструє правильну постановку корпуса, натягнутість ніг, роботу рук, музикальність і виразність рухів; знає послідовність у комбінаціях, координує танцювальні елементи *exercice* класичного танцю;

демонструє техніку виконання танцювальних елементів, координує рухи під час виконання танцювальних комбінацій за вибором викладача;

відтворює ритмічний малюнок відповідно до музичного матеріалу та стилю танцю;

перебудовується на танцювальному майданчику під час виконання циганського танцю.

дотримується характеру та манери виконання відповідно до стилю танцю; відчуває партнера / партнерів під час виконання танців;

демонструє артистизм, емоційність, темперамент, впевнено відчуває себе на сценічному майданчику під час публічного показу.

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бальна хореографія : історія, теорія, практика : навч. посіб. для студентів спеціальності «Хореографія» / упоряд. М. Бевз та ін. Київ : НАКККіМ, 2017. 226 с.
2. Бондаренко Л. Методика хореографічної роботи в школі та позашкільних закладах освіти. Київ : Музична Україна, 1985. 224 с.
3. Бондаренко Л., Бердовський О. Танцювальні композиції та етюди танців народів світу. Ч. 1. Київ : Музична Україна, 1975. 214 с.
4. Бондаренко Л., Бердовський О. Танцювальні композиції та етюди танців народів світу. Ч. 2. Київ : Музична Україна, 1976. 133 с.
5. Васірук С. О. Класичний танець : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2009. 260 с.
6. Василенко К. Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю. Вид. 3-є. Київ : Видавництво «Мистецтво», 1996. 496 с.
7. Василенко К. Ю. Український танець : підручник. Київ : ІПК ПК, 1997. 282 с.
8. Верховинець В. Теорія українського народного танцю. Київ : Музична Україна, 2008. 150 с.
9. Годовський В. М., Арабська В. І. Теорія і методика роботи з дитячим хореографічним колективом : метод. рекомендації, лекції, навч. програма. Рівне : РДГУ, 2000. 76 с.
10. Голдрич О. Барви Карпат. Львів : Сполом, 1999. 130 с.
11. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
12. Гуменюк А. Українські народні танці. Київ : Наукова думка, 1969. 610 с.
13. Зайцев Є. Основи народно-сценічного танцю : посіб. Київ : Мистецтво, 1975. Ч. I. 223 с.
14. Зайцев Є. Основи народно-сценічного танцю : посіб. Київ : Мистецтво, 1976. Ч. II. 285 с.
15. Згурський А. Методика викладання бальних танців у школі / уклад. А. Згурський. Київ : Музична Україна, 1978. 112 с.
16. Зубатов С. Л. Методика викладання українського народного танцю : підручник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 376 с.
17. Камін В. О. Народно-сценічний танець : груповий розподіл вправ біля станка : навч. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2008. 151 с.
18. Колногузенко Б. М. Хореографічне мистецтво. Харків : ХДАК, 2008. 224 с.
19. Сучасний танець: основи теорії і практики : навч. посіб. / Бігус О. О. та ін. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 264 с.
20. Теорія і методика сучасного бального танцю : навч.-метод. посіб. / уклад. В. А. Сизоненко. Умань : АЛМІ, 2017. 200 с.

21. Хореографічна та театральна культура України: педагогічні та мистецькі виміри : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., 18–19 квіт. 2013 р. Ч. 1 / упоряд. А. М. Підлипська. Київ : КНУКіМ, 2013. 331 с.
22. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю : підручник. Київ : Альтепрес, 2007. 324 с.
23. Шалапа С. В., Корисько Н. М. Методика роботи з хореографічним колективом. Київ : НАКККіМ, 2015. 256 с.
24. Шалапа С. В. Теорія і методика викладання спортивного танцю : підручник. Київ : НАКККіМ, 2015. 396 с.
25. Шевчук А. С. Дитяча хореографія : навч.-метод. посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2016. 288 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівні компетенції	Бали	Характеристика навчальних досягнень
Початковий	1–3	Розрізняє окремі тренувальні елементи, але не координує рухи та не вміє концентрувати увагу під час виконання завдань. Не запам'ятовує послідовність танцювальних рухів і допускає значні технічні помилки у їхньому виконанні. Виконує всі завдання без дотримання музично-ритмічної структури. Не виявляє зацікавленості в роботі.
Середній	4–6	Відтворює частину теоретичного та практичного навчального матеріалу під час виконання завдань. Бере участь у виконанні групових танцювальних етюдів. Під час виконання завдань, відтворенні музично-ритмічного малюнку робить помилки, але намагається їх виправити за допомогою викладача.
Достатній	7–9	Виконує завдання з незначними похибками. Аналізує зроблену роботу, але потребує підказок викладача. Вміє працювати самостійно, у парі та ансамблі. Виконує запропоновані танцювальні елементи, комбінації та етюди відповідно до характеру, манери виконання та з дотриманням музично-ритмічного малюнку, але припускається незначних помилок.
Високий	10–12	Впевнено, артистично та без помилок виконує всі завдання уроку. Працює над вдосконаленням власної танцювальної техніки. Демонструє особливості характеру, манери виконання та музично-ритмічного малюнку відповідно до поставленого завдання. Вільно застосовує набуті навички під час виконання творчих завдань, імпровізує, проявляє оригінальність та ініціативу. Самостійно знаходить додаткові джерела інформації (відео, кіно, вистави, друкований матеріал тощо) для створення відповідного характеру та манери виконання.